

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Speculu[m] officii misse expositorium

Johannes <de Lambsheim>

Heidelberg, 1495.06.29

Pax † d[omi]ni sit † semper vo † biscu[m]. Agnus dei ter dicitur ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-30862

crucifixi. quia maria stetit sub cruce. Pe-
trus et andreas fuerunt crucifixi. Paulus
aut xpi stigmata i suo corpe ptulit. Ter-
cio petit duplicē pacē. Pectoris. sibi. vt si-
mus a pctō liberi. Pacē tps. sibi. vt sim⁹
ab oi pcurbatōe securi. vt ope. i. auxilio.
adiuti. i. subleuari. Hec dicēdo sacerdos
accipit patenā q̄ a patēdo d̄r. fcat latitudo
dinē charitatis. Et osculat eā in signum
charitatis. quā debet h̄re ad oēs. Facit cru-
cem cū ea in facie. in signū q̄ virt⁹ p̄mu-
nionis in oēs sit virtute charitatis. **Alle-**
gorice q̄ becorō silēter d̄r. fcat triduanā
dñi sepulturā: et ap̄ loz silentium. qd̄ illo
tpe a p̄dicatōe xpi habuere. Elevatione pa-
tene rep̄ntat xpi resurrectionē. Facit cru-
cem cū patenāz de osculat eā. fcat q̄ xps
p̄ cruce infernū vicit et reced̄it auit pecca-
tores p̄ri. Deponit corpale ab ore calicis
fcat lapidē sublatū a monumēto. Quar-
to diuidit hostiā in tres p̄tes cum dicit.
Per eundē. Primō fcat tres p̄tes corpis
mistici. scz ecclesiā triumphantē. militā-
tē. et purgatorū sustinentē. Prima pars
fcat gratiarū actionēs. p̄ sanctis. scda. p̄
ciationē. p̄ defunctis. tercia ordē. p̄ vi-
uis. et hec intingit fcat fideles in tribus
latōibz vite p̄ntis. Secōdo p̄t dicit q̄ hec vi-
uisio fit in mēoriā scē trinitatis. Tercio
p̄pter triplicē statū xpi representandū. qz
fuit cū hoibus in terra manēs. in sepul-
cro quiescēs. et est in celo exstēs. Per h̄
q̄ altecludēs dicit. Per oia seclā se. amē
populi p̄sentam q̄rit de p̄missis. Etā re-
p̄ntat gaudiū qd̄ de xpi resurrectione p̄ces-
dit q̄ ampli⁹ nō morit sed viuit. per oia se-
cula seculozum.

Pax ⁊ dñi sit ⁊ semper vo-
⁊ biscū. Agnus dei ter dicitur.
fiat hec cōmixtio cor-
poris et sanguis dñi nostri
iesu christi oibus nobis su-
mēribus salus aie et corpo-

ris in vitā etērnā. Amen.
Dñe iesu christe qui dixisti
sti apostolis tuis ⁊c.

Hec est clausula tercia q̄ntēptis missē
in q̄ postulat pacis adimpletio. cū dicit
Pax dñi sit sp̄ vobiscū. Et triplicē facit
cruce supra calicē cū hostia. ad petendā
triplicē pacē: tps. pectoris. et eremitatis
qz pax necessaria est fidelitū cordibz vt fru-
ctuose cōcent. Ideo q̄ pacē nō h̄nt. cōia-
nem in xpi corpe nō habēt. qz in pace fas-
ctus est loc⁹ eius. Et sūt tres cruces. qz
pax quietis in glā dat a tora trinitate vi-
tute passionis xpi. Vel fcat q̄ xps p̄ suā
resurrectionē trā leuificauit q̄ fuerūt i ce-
lo. in terra. et q̄ in limbo. Distice vero
be tres cruces rep̄ntant tres marias dop-
minū in sepulcro q̄rentes. Vel tridū q̄
dñs fuit in sepulcro. Et qz pacis adim-
pletio oēm exuperat sensuz. Ideo inchoat
a sacerdote cū dicit. Pax dñi. et p̄pletur a
choro cū ter dicit. Agn⁹ dei. Et nota q̄
trā a sacerdote incepta chorus p̄sequit.
Glā in excelsis. qd̄ p̄ntet ad spem. Tre-
do ad fidem. Et pax dñi ad charitatē.
Christus d̄r agn⁹ dei. p̄pter ip̄i⁹ pietatē
inuo centiā et māfustudinē. Vel ideo qz
xps trā agnouit patrē obediētia. matrē
cura. nos pctōres misericōia. Agn⁹ d̄r ab
agnon grece qd̄ est plū latine. qz p̄ se p̄
nobis obtulit. Agn⁹ dei triplicat. qz trā
mala a nobis p̄missa. p̄ ip̄m petim⁹ nos
bis dimittit scz q̄ ore corde et ope deliq̄-
mus. Dicit bis miserere nob. p̄pter dū-
plex malē. culpe et pene. Et dona nobis
pacē. Etā ad p̄secutionē ois boni. Vel
miserere nobis. quo ad corpus et aiam.
Dona nobis pacē q̄ntum ad vtrūqz. In
missis defunctorū bis dicit. dona eis re-
quiem. id est a pena liberationē. et glorie
beatitudinē. Tercio addit sempiternā:
sibi petit eis duplicē stolam. hoc est corpo-
ris et aie glorificationē. Hunc p̄sequē
tersequit oratio. Fiat hec cōmixtio. id est

Sacramentorum unio. Illa verba dicitur non
quod in hac immixtione consecratur vel consecra-
tio fiat. sed ut nunc effectum suum sortatur in
aia alimentum. Hec immixtio corporis et
sanguinis significat unionem factam aie et
corporis christi in sepulchro quando resurrex-
it. Vel quod corpus non fuit sine sanguine
nec sanguis sine corpore. In resurrectione
facta est horum trium unio. Et quod pax omni-
bus est necessaria ideo ipsam in oratione spes
efficaciter cum dicit. Domine iesu christe. Hac oratione
completa sacerdos dat pacem et accipit. quod
hec pax consensus signat omnium ad ea que
facta sunt in mysterio consecrationis. Su-
mimus autem pacis osculum ante immixtio-
nem in hoc significantes quod omnem amaritudi-
nem cordis quam habemus ad proximum des-
bemus deponere. quod si inuicem discordamus
in corpore christi non manemus. Populus su-
mit osculum pacis. quod domini sui gratiam et an-
gelorum concordiam pro morte christi se meruisse
gratulatur. Item ut charitatis vinculo con-
nectamur. et ut concordiam inter nos esse de-
monstramus. et cum illa corpus christi sumamus.
sine qua munera nostra deo non sunt
accepta. Vel ut fideles se coheredes in unitate
fidei profiteantur. Et est quasi loco
comunionis qua fideles qui in primitiua eccle-
sia misse inerat sumebant quod tunc benedixit
cum panem et osculum pacis. et quod panis salu-
um seculo in. et dari non potuit. ideo loco
eius dicitur collecta super populum quam diacono
dicitur. humiliate capitavimus deo. Quando
sacerdos petit pacem inclinatur se ad altare
osculatur illud et cruce in libro. in signum
quod christus dedit discipulis suis pacem post
resurrectionem quam venit ad eos clausis ta-
nulis dicens. Pax vobis. Et postquam hoc dixit
misit et ostendit eis manus et latus. in signum
huius per hyter cancellatis manibus
vertit se ad ministrum. et ostendit ei manus
et osculatur imaginem a ministro sibi allatam
et dat ministro pacem in persona omnium di-
scipulorum dicens. Pax tibi et. In missa
defunctorum pax non datur. quia defuncti
non sunt in perturbacione huius mundi. nec

indigent societate temporali. Nec datur
inter monachos. quod mortui debent esse
mundo.

**Domine iesu christe fili dei vi-
ui qui ex voluntate patris.
Item. Perceptio corporis
cum alijs.**

Hec est clausula quarta quinte partis
ipsius misse. in qua procedit sacerdos ad
tremendum sacrificij participationem. pro deuotum
orationum preparationem. Ad quas se
deuote inclinans et indignum iudicans. de
uni fonte pietatis petit ut sibi et ceteris
proficiat ad salutem. Et continet tres clausulas.
Nam primo aliquas orationes permittit
ibi. Domine iesu. cum alijs tribus. Se-
cundo aliquas interserit. Tercio nonnullas
subiungit. Premittit enim quattuor
orationes. In prima petit pro sui iustificacione
ibi. Domine iesu. In secunda petit ut fructuosum
se comunicet. ibi. perceptio. In tertia suam
indignitatem recognoscit. ibi. Domine non
sum dignus. In quarta sumptuam fiduciam
se erigit. His dicitur orationibus de-
bet se sacerdos deuote recolligere. et altitudinem
huius sacramenti ponderare. et tria
notanter considerare. Primo quid sumit.
quod verum corpus christi. Secundo propter quod.
quod propter utilitatem totius ecclesie et persone.
propter. Tercio qualiter sumit virum digne
vel indigne. In ore sacramentum tenens
poterit sic meditari. Veni in animam ser-
ui tui domine deus meus. mecum tibi in
corporare digneris ut mihi mori et tibi
soli placere valeam. Sumendo sacramen-
ta aliquas orationes dicit. Et post sum-
ptionem aliquas subiungit in quibus pe-
tit fructum comunions. ibi. Corpus tuum.
um. et ibi. Quod ore. Trina sacerdotis
ablutio. in principio. in medio. et in fine
misse. designat quod sacerdos offert sacrificium
salutare. Ad emundationem scilicet
cogitationis. locutionis. et operationis.